

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی شیراز

راهکارهای افزایش درآمدهای

مالیاتی

گزارش تحلیلی اقتصادی و اجتماعی

گزارش شماره ۱۰ - سال ۱۳۹۶

تهیه شده در دفتر مطالعات اقتصادی و اجتماعی

گزارش

کد مدرک: SCCIM-FR-009-0

تاریخ: ۱۳۹۶/۰۶/۰۸

موضوع گزارش:

راهکارهای افزایش درآمدهای مالیاتی

تاریخ ارائه گزارش:

۱۳۹۶/۰۶/۰۸

تنظیم کننده:
نجمه ایزدی

۱- مقدمه

یکی از چالش های مهم اقتصاد ایران، وابستگی بودجه دولت به درآمدهای ناپایدار نفتی است. همان گونه که آمارها نشان می دهد نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی بسیار پایین می باشد. رهایی از این آسیب پذیری اقتصادی جز از طریق کاهش سهم درآمدهای ناپایدار نفتی و در مقابل افزایش سهم درآمدهای غیرنفتی به ویژه درآمدهای مالیاتی امکان پذیر نخواهد بود. از این رو است که در بند ۱۷ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی بر اصلاح نظام مالی کشور از طریق افزایش سهم درآمدهای مالیاتی تاکید شده است. البته نمی توان از دولت انتظار داشت به طور ناگهانی وابستگی خود به درآمدهای نفتی را کاهش داده و به حداقل برساند. اما می توان انتظار داشت با روش های جایگزین، میزان درآمدهای غیر نفتی را افزایش داده و از وابستگی کامل به نفت و درآمدهای این حوزه فاصله بگیرد.

آنچه در این راستا مهم است، چگونگی افزایش درآمدهای مالیاتی است زیرا دریافت مالیات عاملی ضد انگیزش برای فعال اقتصادی تلقی می شود. آنچه مسلم است، اخذ مالیات باید با رعایت عدالت افقی و عمودی صورت پذیرد. به این مفهوم که باید تمامی فعالان اقتصادی زیر چتر مالیاتی قرار گیرند و با اشخاص دارای فعالیت مشابه، رفتار مالیاتی یکسانی صورت پذیرد (عدالت افقی) و همچنین اشخاص با توجه به حجم فعالیتشان مالیات خود را پردازند (عدالت عمودی). بنابراین افزایش سهم درآمدهای مالیاتی باید با رعایت اصل عادلانه بودن و به عبارتی بدون تبعیض مالیاتی باشد.

در این گزارش به مهم ترین روش های افزایش درآمد مالیاتی دولت پرداخته می شود.

گزارش

کد مدرک: SCCIM-FR-009-0

تاریخ: ۱۳۹۶/۰۶/۰۸

جدول ۱- سهم درآمدهای مالیاتی از تولید ناخالص داخلی ۱۳۹۱-۱۳۶۳

سال	درآمد های مالیاتی (میلیارد ریال)	تولید ناخالص داخلی (میلیارد ریال)	نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی
۱۳۶۸	۴۷۱.۷	۷۸۹۱۳۳	۰.۰۰۱۵۰۵۱۹۶
۱۳۶۹	۵۶۲.۴	۸۹۹۹۶۵	۰.۰۰۱۸۸۳۴۰۷
۱۳۷۰	۶۱۸.۹	۱۰۱۰۶۰۱	۰.۰۰۲۷۳۶۱۹۴
۱۳۷۱	۹۶۳.۱	۱۰۴۱۵۷۰	۰.۰۰۳۶۲۴۸۱۶
۱۳۷۲	۱۵۰۶.۲	۱۰۵۵۶۹۰	۰.۰۰۳۸۴۷۰۵۷
۱۳۷۳	۲۲۷۴	۱۰۴۵۹۶۳	۰.۰۰۵۲۴۹۵۱۶
۱۳۷۴	۴۸۳۱.۲	۱۰۷۴۰۴۴	۰.۰۰۶۸۰۸۸۴۶
۱۳۷۵	۶۴۰۸.۷	۱۱۳۱۹۴۶	۰.۰۱۱۰۹۶۱۱۲
۱۳۷۶	۸۵۸۶.۸	۱۱۴۱۳۰۵	۰.۰۱۵۱۹۷۱۶۵
۱۳۷۷	۶۲۱۴.۴	۱۱۶۶۳۷۶	۰.۰۲۱۳۳۲۴۰۱
۱۳۷۸	۷۸۷۹.۶	۱۱۸۶۱۷۷	۰.۰۳۳۹۴۵۷۷۷
۱۳۷۹	۸۶۰۷.۱	۱۲۵۳۴۷۲	۰.۰۲۹۱۸۷۰۹
۱۳۸۰	۱۱۷۳۶.۳	۱۲۷۹۱۹۳	۰.۰۳۲۶۶۵۹۸۶
۱۳۸۱	۱۱۹۴۳.۸	۱۳۸۳۱۱۶	۰.۰۳۶۵۷۴۳
۱۳۸۲	۱۴۶۱۴.۶	۱۴۹۹۵۲۸	۰.۰۴۳۴۱۲۹۹۴
۱۳۸۳	۲۰۱۶۵.۹	۱۵۶۹۰۶۶	۰.۰۵۳۸۰۳۴۰۹
۱۳۸۴	۶۶۷۵۲.۶	۱۶۶۸۱۸۶.۱	۰.۰۸۰۶۷۱۰۹۵
۱۳۸۵	۸۰۴۲۵.۹	۱۷۶۹۴۲۶	۰.۰۸۵۶۸۹۳۱۴
۱۳۸۶	۱۰۷۶۶۰.۶	۱۹۰۶۴۴۶.۷	۰.۱۰۰۶۱۴۰۳۸
۱۳۸۷	۱۴۰۵۸۳.۶	۱۹۱۸۶۸۱	۰.۱۲۴۹۵۱۱۵۱
۱۳۸۸	۱۶۷۳۰۶.۴	۱۹۴۲۹۸۹.۵	۰.۱۵۴۴۱۹۵۱۷
۱۳۸۹	۱۰۱۰۵۴.۸	۲۰۶۸۹۱۱.۹	۰.۱۳۷۵۲۵۳۸۲
۱۳۹۰	۱۸۶۶۵۰.۵	۲۱۵۷۹۳۴.۱	۰.۱۶۶۵۷۲۰۴۷
۱۳۹۱	۱۷۶۰۳۱.۴	۲۰۱۱۵۵۴	۰.۱۹۶۴۴۸۴۶۷

منبع: بانک مرکزی

کد مدرک: SCCIM-FR-009-0۰	گزارش	اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی شیراز
تاریخ: ۱۳۹۶/۰۶/۰۸		

۲- منع معافیت و گسترش پایه مالیاتی

یکی از چالش های ساختاری نظام مالیاتی ایران، گستردگی معافیت های مالیاتی است. به طوری که برخی برآوردها حاکی از معافیت ۴۰ درصد از تولید ناخالص داخلی کشور از پرداخت مالیات است. بی تردید اعطای معافیت های مالیاتی گسترده، به ناکارایی نظام مالیاتی و ضعف نظام اجرایی مالیاتی منجر می شود. دولت ها گاه با اتخاذ برخی سیاست های حمایتی مالیاتی و معافیت های مالیاتی، راه فرار مالیاتی را باز می کنند همچنین با اعطای معافیت های مالیاتی، گروهی از پرداخت مالیات معاف می شوند و این امر به کاهش درآمدهای مالیاتی دولت منجر می شود. بنابراین، اگر اعطای معافیت ها با دقت لازم صورت نگیرد، دولت برای کسب درآمد مالیاتی مورد نظر فشار سنگینی را بر گروه های دیگر جامعه وارد می کند. یعنی جبران بخش خالی کاسه درآمد مالیاتی، میزان نرخ های مالیاتی بیشتری بر گروه هایی که از معافیت های مالیاتی بهره مند نیستند تحمیل خواهد شد.

یکی از روش های افزایش درآمدهای مالیاتی منع معافیت های بیش از اندازه و غیر ضروری و گسترش پایه های مالیاتی است. یکی از این معافیت ها، معافیت فعالیت های آموزشی و ورزشی که بر اساس ماده ۱۳۴ قانون مالیات های مستقیم درآمد حاصل از تعلیم و تربیت مدارس غیرانتفاعی اعم از ابتدایی، راهنمایی، متوسطه، فنی و حرفه ای، آموزشگاه های فنی و حرفه ای آزاد دارای مجوز از سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور، دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی غیرانتفاعی و مهدهای کودک در مناطق کمتر توسعه یافته و روستاها و درآمد موسسات نگهداری معلولین ذهنی و حرکتی بابت نگهداری اشخاص مذکور که حسب مورد دارای پروانه فعالیت از مراجع ذیربط هستند، همچنین درآمد باشگاه ها و موسسات ورزشی دارای مجوز از وزارت ورزش و جوانان حاصل از فعالیت های منحصرا ورزشی از پرداخت مالیات معاف است. در راستای حمایت از خدمات فرهنگی، مذهبی مطابق ماده ۱۳۹ و تبصره های ذیل آن، موقوفات، نذورات، پذیره، کمک ها و هدایای دریافتی نقدی و غیر نقدی آستان قدس رضوی، آستان حضرت عبدالعظیم الحسنی، آستانه حضرت معصومه، آستان حضرت احمد ابن موسی علیهم السلام و آستان مقدس امام خمینی (ره)، مساجد، حسینیه ها، تکایا و سایر بقاع متبر که از پرداخت مالیات معاف است. تشخیص سایر بقاع به عهده سازمان اوقاف و امور خیریه می باشد. در ماده ۱۴۱ قانون مذکور آمده است صد در صد درآمد حاصل از صادرات خدمات و کالاهای غیرنفتی و محصولات بخش کشاورزی و بیست درصد درآمد حاصل از صادرات مواد خام مشمول مالیات با نرخ صفر می گردد. درآمد حاصل از صادرات کالاهای مختلف که به صورت عبوری (ترانزیت) به ایران وارد می شوند و بدون تغییر در ماهیت یا با انجام کاری بر روی آن صادر می شوند مشمول مالیات با نرخ صفر می گردد. یکی دیگر از معافیت های مالیاتی، معافیت صنایع دستی و فرش دستباف است که به استناد ماده ۱۴۲، درآمد کارگاه های فرش دستباف و صنایع دستی و شرکت های تعاونی و اتحادیه های تولیدی از پرداخت مالیات

گزارش

کد مدرک: SCCIM-FR-009-0

تاریخ: ۱۳۹۶/۰۶/۰۸

معاف است. مطابق ماده ۱۴۵ سود سپرده‌های بانکی و جوایز بانک‌ها و سود اوراق مشارکت از پرداخت مالیات معاف است. و نیز بر اساس ماده ۱۳ قانون مناطق آزاد تجاری، اشخاص حقیقی که در منطقه آزاد اشتغال دارند به مدت ۲۰ سال از پرداخت مالیات بر درآمد معاف هستند.

هر چند دولت یازدهم با اشراف به موضوع معافیت‌های بی‌رویه یکی از برنامه‌های خود را ساماندهی معافیت‌های مالیاتی قرار و در این راستا اقدامات اساسی را نیز انجام داد اما همچنان روند معافیت گسترده مالیاتی عادلانه نیست و چاره‌ای برای تغییر روند باید اندیشیده شود. یکی از این اقدامات اساسی جایگزینی مالیات به نرخ صفر به جای معافیت مالیاتی در چارچوب اصلاحات اخیر قانون مالیات‌های مستقیم است (به موجب ماده ۱۴۶ مکرر) که این امر نقش قابل توجهی در شفاف‌سازی فعالیت‌های اقتصادی بخش‌های معاف خواهد داشت. این سیاست مالیاتی در کنار مشروط شدن بر خورداری اشخاص از معافیت مالیاتی به تسلیم اظهارنامه مالیاتی و اسناد و مدارک مربوطه در مواعد مقرر، گام اساسی برای شفاف‌سازی میزان حمایت‌های مالیاتی و ساماندهی معافیت‌های مالیاتی محسوب می‌شود. یکی دیگر از اقدامات اساسی دولت یازدهم در راستای کاهش معافیت‌های مالیاتی، تصریح کردن شمول مالیات‌های موضوع قانون مالیات‌های مستقیم بر شرکت‌های متعلق به بنیادها و نهادهای انقلاب اسلامی همچون بنیاد مستضعفان، بنیاد شهید، بنیاد ۱۵ خرداد و... است. به طوری که در چارچوب اصلاحیه اخیر قانون مذکور، اگرچه مطابق بند ۴ الحاقی به ماده ۲ این قانون، بنیادها و نهادهای انقلاب اسلامی دارای مجوز معافیت از طرف حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری مشمول پرداخت مالیات‌های موضوع این قانون نیستند، لیکن مطابق مفاد تبصره ۱ ماده مذکور، سهم درآمد یا سود شرکت‌هایی که تمام یا قسمتی از سرمایه آنها متعلق به اشخاص و موسسه‌های مذکور در بندهای این ماده باشد، مشمول مستثنیات این ماده نخواهد بود. همچنین به موجب تبصره ۲ ماده مذکور، درآمدهای حاصل از فعالیت‌های اقتصادی از قبیل فعالیت‌های صنعتی، معدنی، تجاری، خدماتی و سایر فعالیت‌های تولیدی برای اشخاص موضوع این ماده از جمله بنیادها و نهادهای انقلاب اسلامی که به نحوی غیر از طریق شرکت نیز تحصیل می‌شود، در هر مورد به طور جداگانه به نرخ مذکور در ماده ۱۰۵ این قانون مشمول مالیات (با نرخ ۲۵ درصد) خواهد بود. علاوه بر این اقدام اساسی، به موجب ماده ۷۸ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب ۱۳۹۳ لغو معافیت مالیاتی آستان قدس رضوی و آن دسته از موسسات و بنگاه‌های اقتصادی زیرمجموعه نیروهای مسلح و ستاد اجرایی فرمان امام (ره) و سایر دستگاه‌های اجرایی که تا زمان تصویب این قانون مالیات پرداخت نکرده‌اند (به استثنای مواردی که اذن ولی فقیه وجود دارد) به نحوی که اشخاص مذکور، موظف به پرداخت مالیات مستقیم و مالیات بر ارزش افزوده هستند، به تصویب رسید. البته به موجب حکم این ماده قانونی مقرر شد، منابع حاصله صرفاً برای توسعه عدالت آموزشی در اختیار وزارت آموزش و پرورش قرار گیرد تا براساس آیین‌نامه مربوط هزینه کند. اگر چه با توجه به احکام فوق بخش مهمی از معافیت‌های مالیاتی تعیین تکلیف شده‌اند، اما

گزارش

کد مدرک: SCCIM-FR-009-0۰

تاریخ: ۱۳۹۶/۰۶/۰۸

همچنان فشار مضاعف بر دوش شرکت ها و افراد حقوقی و حقیقی وارد می آید که دارای شناسنامه مالیاتی بوده و از معافیت برخوردار نمی باشند و در عین حال بخشی که دارای شناسنامه مالیاتی نیستند و مشمول معافیت های مالیاتی گشته اند کماکان به فعالیت خود ادامه می دهند و از مواهب مملکت بهره می برند.

۳- جلوگیری از فرار مالیاتی

یکی از عوامل اخلال در نظام اقتصادی و مالیاتی، فرار مالیاتی است که به عنوان رفتاری مخرب از سوی مودیان مالیاتی شناسایی شده است. به طور کلی فرار مالیاتی به معنای نقض قانون در قالب شیوه های عامدانه نظیر گزارش کمتر از واقع درآمد و فروش، گزارش بیش از واقع کسورات یا تنظیم غیرواقعی اظهارنامه معرفی می شود، به طوری که مودی قصد داشته باشد از تعهدات مالیاتی خود اجتناب ورزد. در واکاوی عوامل ظهور پدیده فرار مالیاتی می توان به متغیرهایی از قبیل آموزش، درآمد، عدالت و اخلاق مالیاتی، ضعف، تعدد و پیچیدگی قوانین و مقررات موضوعه، فقدان اطلاعات لازم و ضعف نظام اطلاعاتی در خصوص شناسایی مودیان، پولشویی، گسترش اقتصاد غیررسمی و... اشاره کرد. یکی از علل مهم بالا بودن فرار مالیاتی در ایران، عدم اشراف سازمان امور مالیاتی کشور بر فعالیت های اقتصادی مودیان مالیاتی است. یکی از ابزارهای مهم برای کاهش فرار مالیاتی استفاده از «اطلاعات اشخاص ثالث» به ویژه اطلاعات اشخاص بخش مالی نظیر بانک ها است. بر اساس حکم ماده ۱۶۹ مکرر قانون مالیات های مستقیم که اصلاحات آن در سال ۱۳۹۴ به تصویب رسید، به منظور شفافیت فعالیت های اقتصادی و استقرار نظام یکپارچه اطلاعات مالیاتی، پایگاه اطلاعات هویتی، عملکردی و دارایی مودیان مالیاتی شامل مواردی نظیر اطلاعات مالی، پولی و اعتباری، معاملاتی، سرمایه ای و ملکی اشخاص حقیقی و حقوقی در سازمان امور مالیاتی کشور ایجاد می شود. همچنین به موجب حکم این ماده، وزارتخانه ها، موسسات دولتی، شهرداری ها، موسسات وابسته به دولت و شهرداری ها، موسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، بانک ها و موسسات مالی و اعتباری، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و سایر اشخاص حقوقی اعم از دولتی و غیردولتی که اطلاعات مورد نیاز پایگاه فوق را در اختیار دارند یا به نحوی موجبات تحصیل درآمد و دارایی برای اشخاص را فراهم می آورند، موظفند اطلاعات موضوعه را در اختیار سازمان امور مالیاتی کشور قرار دهند. بنابراین در صورت اجرای کامل حکم قانونی مذکور و به عبارتی تکمیل و به روز بودن اطلاعات پایگاه مذکور، انتظار می رود یکی از علل عمده ایجاد فرار مالیاتی در ایران از میان برداشته شود و به این ترتیب حجم فرار مالیاتی به میزان قابل توجهی کاهش یابد.

یکی دیگر از راهکارهای کاهش فرار مالیاتی در کشور جریمه مودیان متخلف می باشد. در همه کشورها فرار مالیاتی جریمه های سنگینی را در پی دارد و حتی در برخی موارد منجر به زندانی شدن فرد شده و رئیس جمهور، وزرا و نخست وزیر هم مشمول

گزارش

کد مدرک: SCCIM-FR-009-0

تاریخ: ۱۳۹۶/۰۶/۰۸

این قوانین هستند. در ایران نیز می بایست افرادی که مرتکب فرار مالیاتی می شوند مورد شناسایی قرار گرفته و در برخورد قانونی هیچ گونه تمایزی بین افراد متخلف صورت نگیرد. در این راستا میزان جرایم به گونه ای تنظیم گردد تا مجموع جریمه بار شده بر متخلفین حداقل بیش از مجموع میزان فرار مالیاتی این اشخاص باشد. همچنین لازم است افراد متخلف از حقوق شهروندی محروم شوند.

۴- بهبود فضای کسب و کار، رونق تولید و افزایش درآمدهای مالیاتی

هم راستا با رویکردهای فوق، بهبود فضای کسب و کار برای افزایش توان مالیات دهی بنگاه ها نگرش دیگری به مقوله افزایش درآمدهای مالیاتی دولت است. بدین معنا که هر چه تولید در سطح بنگاه ها رونق بیشتری داشته باشد، چرخه اقتصاد هم حرکت بهتری خواهد داشت و این روند در بهبود درآمدهای مالیاتی انعکاس می یابد. فضای کسب و کار متغیرهای موثر بر کسب و کار بنگاه های اقتصادی است که خارج از تسلط و قدرت آن بنگاه ها بوده، اما بر نتیجه تلاش آنها بسیار موثر است. عوامل محیطی یا همان فضای کسب و کار هزینه های تولید را دستخوش تغییر قرار می دهند. امروزه فضای کسب و کار کشور ما تحت تاثیر تحریم های بین المللی، رکود تورمی و عوامل دیگر به ضعف دچار شده و نیاز به سیاست گذاری مناسب برای تقویت دارد تا بتوان مزیت های نسبی کشور را به مزیت رقابتی تبدیل کرد و بدین وسیله در فضای پرقابتهای کنونی بیشترین منافع اقتصادی را برای کشور به ارمغان آورد.

محیط کسب و کار نامناسب یا شرکت ها را بیش از اندازه بزرگ خواهد کرد و یا بیش از اندازه کوچک و امکان تعامل بین شرکت های کوچک و بزرگ را از بین می برد. در محیط کسب و کار نامناسب فعالان اقتصادی تصور می کنند اگر کار را به دیگری بسپارند مشکلات غیرقابل کنترلی ایجاد خواهد شد و نتیجه چنین تصویری، افزایش واحدهایی است که در آنها تخصص وجود ندارد و از این رو متحمل هزینه اضافی می شوند. افزایش هزینه های تولید موجب افزایش قیمت تمام شده و در نتیجه، افزایش قیمت کالاها و خدمات تولیدی می شود. افزایش قیمت کالا و خدمات بر اساس قانون تقاضا موجب کاهش تقاضا و در نتیجه کاهش درآمدهای ناشی از مالیات بر ارزش افزوده می شود. در عین حال محیط نامناسب کسب و کار آثار دیگری نیز به همراه دارد. یکی از آنها سوق دادن فعالان اقتصادی به سمت فعالیت زیرزمینی است. کاهش رقابت پذیری بنگاه ها، شکل نگرش شبکه ها و گسترش بخش غیررسمی از دیگر نتایج محیط نامناسب کسب و کار است. گسترش بخش غیررسمی موجب کاهش درآمدهای مالیاتی مستقیم و غیرمستقیم دولت می شود. همچنین گسترش فعالیت های غیرقانونی و غیررسمی افزایش فرارهای مالیاتی را در پی خواهد داشت.

گزارش

کد مدرک: SCCIM-FR-009-0۰

تاریخ: ۱۳۹۶/۰۶/۰۸

با توجه به مطالب ذکر شده می توان گفت بهبود قوانین مترتب با حوزه های کسب و کار و سرمایه گذاری و ضمانت اجرایی قوی تر آنها موجب بهبود فضای کسب و کار، افزایش سرمایه گذاری، اشتغال و تولید و در نهایت افزایش درآمدهای مالیاتی خواهد شد.

۵- کاهش مخارج جاری دولت

کاهش مخارج جاری و کوچک تر شدن بدنه دولت یکی دیگر از راهکارهایی است که با افزایش کارایی موجب استفاده بهینه از درآمدهای مالیاتی می گردد. تامین هزینه های جاری دولت از محل درآمدهای مالیاتی به روشنی در ابلاغیه سیاست های اقتصاد مقاومتی مورد تاکید قرار گرفته و به کاهش اتکای بودجه عمومی به درآمدهای نفتی اشاره شده است. همچنین در ماده ۲ قانون برنامه چهارم توسعه دولت مکلف شده است که سهم اعتبارات هزینه ای تامین شده از محل درآمدهای غیر نفتی را به گونه ای افزایش دهد که تا پایان برنامه چهارم، اعتبارات هزینه ای دولت به طور کامل از طریق درآمدهای مالیاتی و سایر درآمدهای غیر نفتی تأمین گردد. اما همان گونه که از نمودار ذیل مشخص است نه تنها این امر تا کنون محقق نشده بلکه حجم هزینه های عمرانی دولت، یعنی سرمایه گذاری دولت در امور زیربنایی در مقایسه با هزینه های جاری دولت، کاهش یافته و کمتر از نصف می باشد که این امر نشان دهنده افزایش حجم دولت بوده و با سیاست های ابلاغی اصل ۴۴، مبنی بر کاهش اندازه دولت و گسترش خصوصی سازی در کشور مغایرت دارد. افزایش تعداد سازمان ها و نهادها، وزارتخانه ها و مسئولیت ها و فعالیت های موازی، دوباره کاری ها و چندباره کاری ها، افزایش شرکت ها و سازمان های وابسته به دولت، افزایش پست های سازمانی، افزایش واحدهای کوچک دانشگاهی تحت عنوان دانشگاه های دولتی و... هزینه های دولت را افزایش می دهد و این مسئله، بودجه دولت را هر ساله با افزایش بسیار زیادی مواجه می کند. به نظر می رسد تا زمانی که انضباط مالی و تعدیل و کاهش هزینه های جاری سرلوحه کار دولت قرار نگیرد، شفافیت و کارایی در هزینه کردن درآمدهای مالیاتی را در پی نخواهد داشت.

جدول ۲- درآمدهای غیرنفتی و پرداخت های جاری و عمرانی ۱۳۹۱-۱۳۶۸

سال	پرداخت های جاری	پرداخت های عمرانی	درآمدهای مالیاتی	نسبت پرداخت های جاری به عمرانی	سایر درآمدها	نسبت درآمدهای غیر نفتی به پرداخت های جاری
۱۳۶۸	۳۳۸۵.۲	۹۳۱.۵	۴۷۱.۷	۰.۲۷۵۱۶۸۳۸	۱۱۸۷.۸	۰.۴۹۰۲۲۲۱۴۳
۱۳۶۹	۴۲۸۴.۸	۱۷۶۶.۳	۵۶۲.۴	۰.۴۱۲۲۲۴۶۰۸	۱۶۹۵	۰.۵۲۶۸۳۹۰۵۹
۱۳۷۰	۵۵۶۳.۸	۲۵۲۷	۶۱۸.۹	۰.۴۵۴۱۸۵۹۸۸	۲۷۶۵.۲	۰.۶۰۸۲۳۵۳۷۹
۱۳۷۱	۷۸۰.۸	۲۹۴۸.۸	۹۶۳.۱	۰.۳۷۷۶۶۳۹۳۴	۳۷۷۵.۵	۰.۶۰۶۸۰۳۶۹
۱۳۷۲	۱۳۶۵۴.۷	۷۲۳۲.۲	۱۵۰۶.۲	۰.۵۲۹۶۴۹۱۳۲	۴۰۶۱.۳	۰.۴۰۷۷۳۵۰۶۶

کد مدرک: SCCIM-FR-009-0	گزارش	اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی شیراز
تاریخ: ۱۳۹۶/۰۶/۰۸		

۱۳۷۳	۱۹۸۴۱.۱	۹۰۷۱.۳	۲۲۷۴	۰.۴۵۷۱۹۷۴۳۴	۵۴۹۰.۸	۰.۳۹۱۳۴۹۲۷
۱۳۷۴	۲۸۴۴۸.۱	۱۲۸۸۲.۸	۴۸۳۱.۲	۰.۴۵۲۸۵۲۷۳۹	۷۳۱۳	۰.۴۲۶۸۸۹۶۶۹
۱۳۷۵	۳۷۵۷۱.۲	۱۹۲۱۱.۹	۶۴۰۸.۷	۰.۵۱۱۳۴۶۶۵۷	۱۲۵۶۰.۲	۰.۵۰۴۸۷۸۷۳۷
۱۳۷۶	۴۴۹۶۶.۹	۲۰۴۷۱.۱	۸۵۸۶.۸	۰.۴۵۵۲۴۸۱۹۴	۱۷۳۴۴.۶	۰.۵۷۶۶۷۷۵۱۲
۱۳۷۷	۵۳۲۹۹.۶	۱۷۴۲۴.۷	۶۲۱۴.۴	۰.۳۲۶۹۱۹۹۰۲	۲۴۸۸۱.۶	۰.۵۸۳۴۱۹۰۱۳
۱۳۷۸	۶۷۷۳۶	۲۵۰۲۳.۶	۷۸۷۹.۶	۰.۳۶۹۴۲۸۳۶۹	۴۰۲۶۵.۷	۰.۷۱۰۷۷۸۶۱۱
۱۳۷۹	۸۲۶۰۵.۸	۲۲۴۴۳.۴	۸۶۰۷.۱	۰.۲۷۱۶۹۲۷۸۷	۳۶۵۸۵.۲	۰.۵۴۷۰۸۳۸۶۱
۱۳۸۰	۱۰۰۹۱۸.۲	۲۴۳۷۹.۵	۱۱۷۳۶.۳	۰.۲۴۱۵۷۶۸۴۱	۴۱۷۸۶.۱	۰.۵۳۰۳۵۴۲۸۷
۱۳۸۱	۱۴۷۵۷۲.۳	۵۴۷۵۳	۱۱۹۴۳.۸	۰.۳۷۱۰۲۴۹۱۵	۵۰۵۸۶.۵	۰.۴۲۳۷۲۶۵۳۹
۱۳۸۲	۱۷۸۲۵۵.۲	۷۳۷۹۹.۷	۱۴۶۱۴.۶	۰.۴۱۴۰۱۱۴۸۵	۶۵۰۹۹	۰.۴۴۷۱۸۸۰۷۶
۱۳۸۳	۲۳۱۹۲۳.۱	۷۲۳۰۶.۳	۲۰۱۶۵.۹	۰.۳۱۱۷۶۸۴۲۷	۸۴۴۲۱.۱	۰.۴۵۰۹۵۵۵۱۱
۱۳۸۴	۳۳۰۸۸۴.۱	۱۱۷۶۳۸.۷	۶۶۷۵۲.۶	۰.۳۵۵۵۲۸۴۱۶	۱۳۴۵۷۴.۴	۰.۶۰۸۴۵۱۷۲۱
۱۳۸۵	۴۱۵۷۸۸.۱	۱۴۵۵۷۱	۸۰۴۲۵.۹	۰.۳۵۰۱۰۸۶۲۵	۱۵۱۶۲۰.۹	۰.۵۵۸۰۸۹۰۸۴
۱۳۸۶	۴۲۱۲۸۴.۷	۱۴۷۷۵۱.۹	۱۰۷۶۶۰.۶	۰.۳۵۰۷۱۷۴۶	۱۹۱۸۱۵.۳	۰.۷۱۰۸۶۳۴۶۱
۱۳۸۷	۵۸۲۷۲۳.۴	۲۲۳۰۱۸.۷	۱۴۰۵۸۳.۶	۰.۳۸۲۷۱۷۹۴۱	۲۳۹۷۴۱.۴	۰.۶۵۲۶۶۸۱۴۴
۱۳۸۸	۵۹۳۷۸۳.۹	۱۹۸۱۷۳.۱	۱۶۷۳۰۶.۴	۰.۳۳۳۷۴۶۱۶۶	۳۰۰۰۳۵.۵	۰.۷۸۷۰۵۷۲۱۱
۱۳۸۹	۶۵۹۳۴۱.۵	۲۱۲۸۴۵	۱۰۱۰۵۴.۸	۰.۳۲۲۸۱۴۵۰۵	۲۸۴۵۲۷.۹	۰.۵۸۴۷۹۹۶۸۳
۱۳۹۰	۸۷۷۷۰۱.۹	۲۸۹۰۰۱	۱۸۶۶۵۰.۵	۰.۳۲۹۲۷۰۱۰۹	۳۵۹۴۵۱.۵	۰.۶۲۲۱۹۵۳۰۳
۱۳۹۱	۸۸۹۹۹۳.۲	۱۵۲۲۷۷.۴	۱۷۶۰۳۱.۴	۰.۱۷۱۰۹۹۵۱	۳۹۵۱۶۶.۷	۰.۶۴۱۸۰۰۵۲۲

منبع بانک مرکزی. مبالغ به میلیارد ریال می باشد.

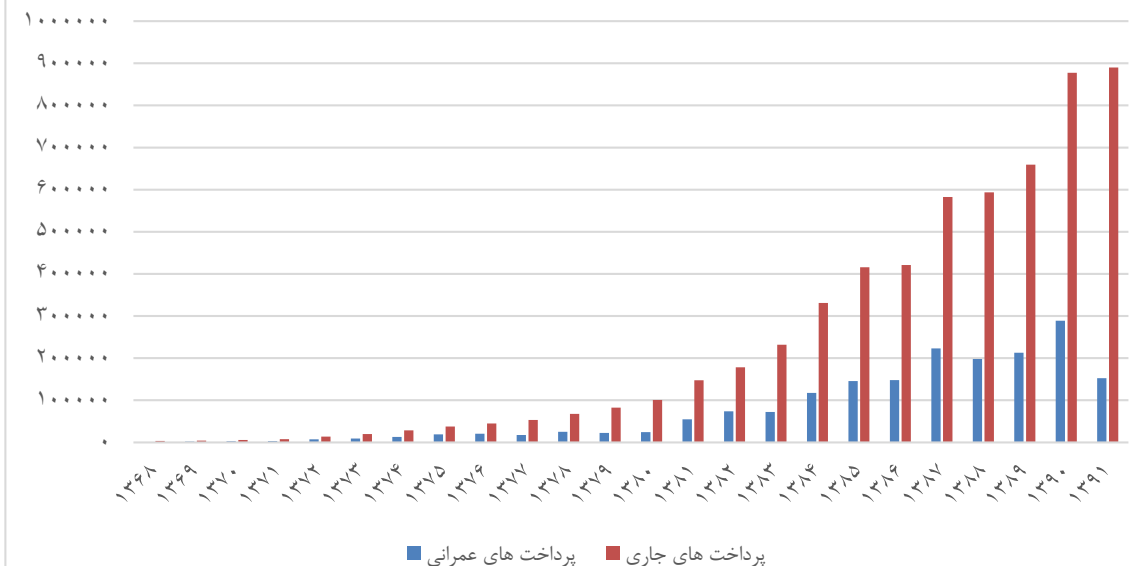

گزارش

کد مدرک: SCCIM-FR-009-0۰

تاریخ: ۱۳۹۶/۰۶/۰۸

نمودار ۱- مقایسه پرداخت های جاری و عمرانی ۱۳۶۸-۱۳۹۶

۶- فساد مالی

فساد مالی در تعریف گسترده آن به صورت سوء استفاده از امکانات و قدرت دولتی جهت کسب منفعت شخصی می باشد. با توجه به تعریف بانک جهانی فساد مالی سوء استفاده از قدرت و امکانات اعم از این که در بخش دولتی باشد یا بخش خصوصی، برای تأمین منافع شخصی، گروهی، قومی یا قبیله ای می باشد. بررسی اثر فساد مالی بر درآمدهای مالیاتی و مخارج دولت از اهمیت بسزایی برخوردار می باشد، زیرا اختلال در درآمدها و مخارج دولت از طریق گسترش فساد مالی موجب خواهد شد تا دولت نتواند در اجرای وظایف و سیاست های اقتصادی خود به طور موثر عمل نماید. شایع ترین گونه های فساد مالی رشوه، تقلب، پولشویی، اخاذی، رشوه استخدام، نفوذ نامشخص، فامیل بازی، پارتی بازی، تجارت شخصی، اختلاس و سوء استفاده از اموال عمومی است. فساد مالی موجب کاهش سرمایه گذاری ها، گسترش بخش غیررسمی اقتصاد، برهم زدن سیستم مالیاتی و از بین رفتن اخلاق مالیاتی مودیان می شود که نتیجه آن کاهش نسبی درآمدهای مالیاتی در تولید ناخالص داخلی در بلند مدت می باشد. اصلاح ساختار اداری، تعدیل دستمزدها، رفع موانع خصوصی سازی و ترغیب به اقتصاد رقابتی، شفاف سازی فعالیت های دولتی از طریق ساده سازی قوانین و مقررات به و یژه قوانین و مقررات مالیاتی و جایگزین کردن سیستم های اینترنتی به جای افراد، از راهکارهای کاهش فساد مالی و در نتیجه افزایش کارایی سیستم مالیاتی و درآمدهای حاصل از آن می گردد.

۷- جمع بندی

در این گزارش اهم روش های افزایش درآمدهای مالیاتی مورد بحث قرار گرفت. به طور خلاصه می توان گفت کاهش معافیت های گسترده و افزایش پایه های مالیاتی بدون افزایش نرخ های مالیاتی و بهبود فضای کسب و کار منجر به رونق اقتصادی و افزایش درآمد مالیاتی می گردد. استقرار کامل نظام جامع اطلاعات مالیاتی و بهره برداری کامل از آن که می تواند به نحو موثری در ارتقای نظام مالیاتی و افزایش کارایی سازمان مالیاتی تاثیر گذار بوده و به شناسایی درآمدهای پنهان، جلوگیری از فرار مالیاتی، افزایش درآمدهای مالیاتی، سرعت دستیابی به منابع مالیاتی، کاهش اصطکاک و چالش میان مودیان و کارگزاران مالیاتی و نهایتاً به برقراری عدالت مالیاتی و از بین بردن تدریجی زمینه های ایجاد فساد مالی بینجامد. ارتقای فرهنگ مالیاتی و تداوم انجام اقدامات لازم به منظور افزایش اعتماد مودیان، از طریق شناسایی نظرات و خواسته های ذی نفعان و برنامه ریزی برای پاسخگویی به خواسته های منطقی، بر حق و مطابق قانون آنان و به کارگیری الگوی مدیریتی که از قابلیت جلب نظر ذی نفعان برخوردار بوده و منجر به ارتقای تمکین داوطلبانه مودیان مالیاتی شود. افزایش سهم درآمدهای مالیاتی در بودجه عمومی دولت از طریق خصوصی سازی و رقابتی کردن اقتصاد و کوچک کردن بدنه دولت و همچنین ایجاد شفافیت و کاهش فساد مالی، به نحوی که تا پایان برنامه ششم توسعه، هزینه های جاری از محل درآمدهای مالیاتی تامین شود.

۸- منابع

- کریمی پتانلار، سعید، بابازاده، محمد و حمیدی، نعیمه، اثر فساد مالی بر درآمدهای مالیاتی و مخارج دولت: مطالعه موردی کشورهای منتخب در حال توسعه، فصلنامه پژوهش ها و سیاست های اقتصادی، سال نوزدهم، شماره ۵۷، بهار ۱۳۹۰، صفحات ۱۷۰-۱۵۷
- رنجبر، همایون، صامتی، مجید و مالیان، مهسا، امکان جایگزینی درآمدهای مالیاتی با درآمدهای نفتی (مطالعه موردی ایران)، فصلنامه اقتصاد کاربردی، سال ششم، پاییز و زمستان ۱۳۹۵
- سایت بانک مرکزی www.cbi.ir